

DO Montsant, vint anys de cercle virtuós

La regió vitivinícola celebra l'aniversari amb la mirada posada en l'autoconeixement i l'autenticitat com a claus de la qualitat i la singularitat dels seus vins

per Jordi Suárez Baldrís (<https://www.reusdigital.cat/noticies/autor/482/jordi-suarez-baldris>), Reus, Catalunya

(<https://www.reusdigital.cat/pdf.php?id=90713&bdconf=>)

Imatge del paisatge de la DO Montsant | DO Montsant

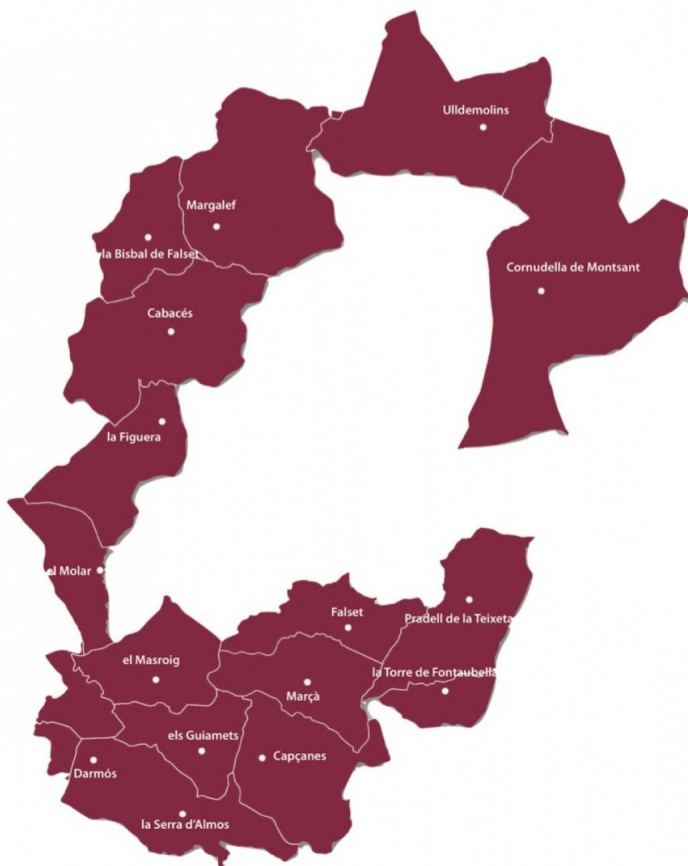
L'escenari físic on creixen les vinyes i s'elaboren els **vins de la DO Montsant** és un territori circular caracteritzat per la **diversitat de sòls, climes i paisatges**.

L'anella que configuren les seves 16 viles inclou 1.908 hectàrees de vinya, una superfície que ha anat creixent d'ençà que el novembre de 2001 es va constituir aquesta nova denominació d'origen a partir de l'antiga i històrica subzona Falset de la DO Tarragona.

Les **varietats negres** són clarament predominants, amb un 94% del total, mentre les blanques representen el 6%. El 2021 es van collir **8,7 milions de quilos de raïm** i les ampolles comercialitzades el 2020 van ser més de **5 milions** d'unitats. El naixement de la DO Montsant va permetre potenciar i donar a conèixer amb més força els grans valors que conformen la identitat d'aquesta regió vitivinícola històrica: unes varietats autòctones, **la garnatxa i la carinyena** principalment, que es combinen amb uns sòls molt variats que van des de la llicorella al granit, passant per l'argila, el panal o el calcari, fins a un clima heterogeni però propici als contrastos.

En aquells moments, la feina constant de les **cooperatives i cellers familiars** ja existents, combinada amb l'arribada d'importants **inversors** que van saber copsar el potencial d'aquest territori per fer-hi grans vins, van impulsar un **cercle virtuós** que ha continuat creixent i ha permès duplicar el nombre d'elaboradors en aquestes dues dècades. Una dinàmica que continua, sembla, imparable. El territori de la denominació d'origen és emmarcat per la serralada de Montsant i la serra la Llena (al nord); la serra de l'Argentera, la Mola de Coldejou i la serra de Llaberia (a l'est); les serres de la Figuera i del Tormo (a l'oest) i un territori més obert al sud que avança en direcció al riu Ebre.

Les viles de la comarca del Priorat que en formen part són Cabacés, Capçanes, Cornudella de Montsant, Els Guiamets, El Masroig, El Molar, Falset, la Bisbal de Falset, la Figuera, la Torre de Fontaubella, Marçà, Margalef, el Pradell de la Teixeta i Ulldemolins, mentre que de la Ribera d'Ebre en són part Darmós i la Serra d'Almos (pertanyents al municipi de Tivissa).

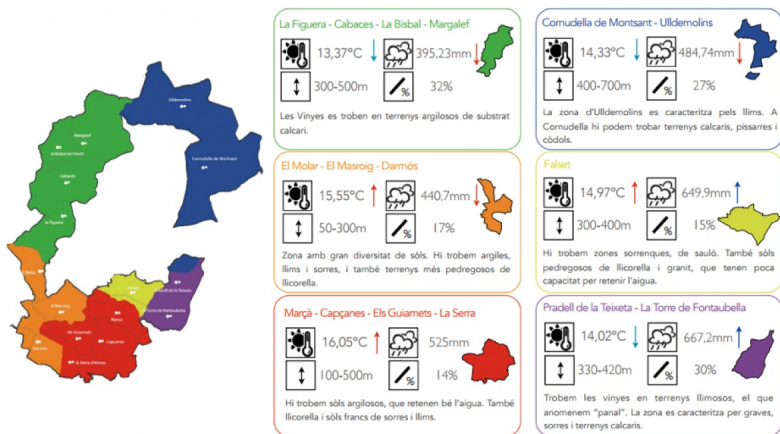

Mapa del territori amb les viles que configuren la DO Montsant Foto: DO Montsant

La **presidenta** del Consell Regulador de la DO Montsant, **Pilar Just**, defineix com a “vertiginós” el salt que ha fet aquesta denominació d'origen en aquests 20 anys de vida, tant des d'un punt de vista de qualitat i millora del producte com amb el salt quantitatiu que ha suposat passar dels 28 cellers fundadors als **62 elaboradors** actuals. “Això no s'explicaria (comenta Just) si no s'hagués fet un treball per a donar a conèixer una marca que a dia d'avui és forta, reconeguda i ben considerada per la crítica especialitzada i el consumidor final. Amb aquest treball hem aconseguit posicionar Montsant a més de 40 països, essent sinònim de vins mediterranis, de qualitat i fidels al paisatge al qual pertanyem”.

Per a Pilar Just, un dels principals assoliments de la denominació d'origen al llarg d'aquest període ha estat el fet d'haver **posicionat la regió en el panorama** vitivinícola nacional, estatal i internacional. Des d'un punt de vista intern, Just destaca el gran creixement en nombre de projectes vinculats a la DO i la presa de consciència que les varietats autòctones, els sòls, el paisatge i el territori són els grans actius en què s'ha de fonamentar la identitat d'aquesta zona.

Al mateix temps, la representant de la DO Montsant subratlla el **projecte de zonificació** engegat en els darrers anys i que significa “un procés d'aprenentatge intens per tal que ara mateix puguem trobar molts vins Montsant que expressin amb fidelitat els paratges i vinyes d'on procedeixen”. En aquest sentit, donar continuïtat als estudis de zonificació és un dels reptes principals que es planteja el Consell amb vista al futur immediat, ja que han de permetre aprofundir el coneixement del caràcter i la identitat del territori, les vinyes i els vins que s'elaboren.

Mapa descriptiu de zones vinícoles segons l'estudi de zonificació que elabora la DO Montsant Foto: DO Montsant

Encara pensant en el futur, Just afegeix que quan es parla de paisatge "també hi hem d'incloure l'estima i el respecte que li devem i, per tant, hem de treballar plegats per una vitivinicultura més sostenible. Amb aquesta estratègia aconseguirem donar valor afegit al raïm i el vi de la DO Montsant i, per tant, garantirem que desenvolupar un projecte en aquesta regió continuï sent atractiu". Com a institució, el Consell Regulador es planteja com a reptes continuar acompanyant viticultors i cellers en la definició del projecte de zonificació i en el camí de la sostenibilitat.

Al mateix temps, aquest organisme vol desenvolupar estratègies que donin una **major garantia de qualitat i traçabilitat** al consumidor, i també continuar donant a conèixer la DO Montsant, tant a fora com a dins del nostre país, amb una oferta enoturística pròpia de la DO.

Falset-Marçà

Un dels cellers més veterans de la DO Montsant és la **Cooperativa Falset Marçà**, que va viure directament el naixement de la nova denominació d'origen l'any 2001. Des d'aquesta cooperativa es recorda la vivència com "un canvi amb molta il·lusió: el nostre vi Castell de Falset va ser el primer que va passar de l'antiga DO a la nova DO Montsant". Amb aquesta transformació, Falset-Marçà va aprofitar per "**millorar en la qualitat** de l'elaboració dels vins, i de fet cada dia hi seguim apostant".

Els representants d'aquesta cooperativa reconeixen que la nova marca va comportar més prestigi i reconeixement per als seus productes, tant a escala nacional i estatal com internacional. I, pel que fa als desafiaments que cal encarar com a DO, esmenten la continuïtat en el treball a favor de la qualitat i aconseguir oferir al consumidor "la màxima expressió de cada un dels nostres vins".

"L'Espectacle", un referent

Un dels elaboradors amb més prestigi arreu del món és **René Barbier**, qui també es va fixar en el potencial i la força dels terrers de la DO Montsant. En aquests 20 anys, un dels seus vins, **L'Espectacle**, concebut juntament amb altres experts del món del vi, ha esdevingut un dels grans referents d'aquesta denominació d'origen arreu del món. "Estic enamorat de la DO Montsant", assegura amb rotunditat Barbier. "Treballo a Darmós sobretot amb Laurona, i també treballo a la Figuera, i m'encanta la gran diversitat d'aquesta regió".

L'Espectacle, de la Figuera, està segons el mateix Barbier "a l'altura d'un gran Borgonya i és, realment un espectacle de vinyes centenàries, que dona uns vins d'una elegància absoluta". "Mai ningú m'ha dit que *L'Espectacle* sigui car", afegeix. Per a Barbier, els vins que produeix a Montsant tenen una **identitat**, una subtilitat pròpia, molt diferent a allò que poden transmetre altres terrers.

Imatge de l'elaborador René Barbier amb una ampolla de «L'Espectacle» i, darrere, el quadre original d'Isabelle Meyer que va servir per il·lustrar l'etiqueta d'aquest vi Foto: René Barbier

I aquesta és, segons explica, la gràcia de Montsant, que pot ser molt diferent a d'altres territoris, com per exemple el proper Priorat, on també ell mateix ha assolit les màximes cotes de reconeixement i prestigi mundial. Com a reptes de la denominació d'origen, René Barbier considera que cal **aprofundir en el coneixement** de la seva diversitat, i per això creu que és imprescindible treballar en els estudis de zonificació, ja que les diferències entre zones són molt grans i aquesta zonificació podria aportar molta força a la identitat dels vins.

En aquest sentit, opina que és prou evident la diversitat entre zones com ara Capçanes, Darmós o la Figuera. Barbier creu que és prioritari culminar l'estudi i delimitació de les zonificacions per, tot seguit, abordar **quines varietats en concret cal potenciar** a cada zona. "Amb l'estudi de zonificació obtindrem informació sobre el potencial de cada zona en relació amb les varietats: cal creure-s'ho i posar-s'hi plenament".

El reconegut elaborador té, però, una clara intuïció de com poden respondre les diferents varietats a cada zona de la DO Montsant i esmenta, com a exemple, el fet que a la zona de Darmós "segur que la varietat syrah és la que pot funcionar millor". "Els antics ja veien per on podien anar les coses -afegeix- i al final caldria ser més viticultors i menys elaboradors". Encara sobre la zonificació, René Barbier apunta que els estudis de zonificació com el que promou la DO Montsant, i que s'han portat a terme també a denominacions d'origen com per exemple la **DOQ Priorat**, permeten "començar a descobrir coses que a França ja les saben des de fa temps".

En aquest sentit, considera necessari conèixer bé les vinyes, però també el conjunt de la massa vegetal i els indrets on floreix i arrela. Es tracta del que anomena, tot evocant el botànic **Stefano Mancuso**, una "**intelligència vinculada a la natura**, que permet tractar la planta amb el respecte que mereix: "Per això hi ha llocs plens de farigola i altres llocs plens de romaní; a cada lloc, la natura fa el seu curs i es tracta de no imposar-li res; no fem cervesa, fem vi, per això la diversitat i el terroir els hem de respectar i no anar-hi a contracorrent; sembla fàcil, però és molt difícil, i quan ho fas, és quan és una cosa real, és l'evidència d'una cosa que es fa per convenciment".

El projecte més recent

El darrer projecte que s'ha incorporat a la DO Montsant, a partir de maig de 2020, és el del **celler Terravinyada**, situat a la vila de Falset i promogut per l'enòleg i doctor en Enginyeria Química falsetà **Albert Barceló**, de 35 anys. Després de formar-se a diferents regions vitivinícoles i assessorar cellers de denominacions d'origen ben diverses, Barceló va decidir cercar una finca al seu poble que li permetés fer realitat el somni de conrear vinyes i produir vins propis a la seva vila natal.

Tot buscant, va coincidir amb un **productor local sense descendència** que li va transmetre una finca de carinyenes de 50 anys, a partir de les quals ha elaborat el seu primer vi, *Terravinyada*, que sortirà al mercat aquest mes de maig de 2022. En una conversa (<https://www.reusdigital.cat/noticia/90714>) amb **Reusdigital.cat**, Barceló afirma que el va captivar el fet que fossin carinyenes tan velles: "A més, l'antic propietari no tenia descendència i ho veia com una oportunitat per mantenir aquest patrimoni vitivinícola i recuperar el cultiu de la vinya a la finca. A partir d'aquí, va néixer Terravinyada".

Projectes com el de Barceló, i els de molts altres de joves enòlegs i viticultors, han entroncat amb la tradició de cooperatives i cellers amb experiència. Les noves generacions de Montsant sembla que opten per recollir l'essència més arrelada al terror i la saviesa dels elaboradors més consolidats per projectar-la cap a noves propostes basades en el respecte i la cura de les vinyes i les varietats més tradicionals. El cercle virtuós continua cap al futur.